

Maj 2010 **Bulgarien** Rhodopi bjergene

Kirkeugle udfor Hotel Rai, Madzharovo. Foto: Hans Eising

Murløber. Trigrad kløften. Foto: Steen Jørgensen

Forord:

DOF Travels forårstur til Bulgarien ultimo maj 2010 bød igen på murløber. Hele to af slagsen sås i Trigrad Kløften i Rhodopi-bjergene, og det var helt klart den mest ønskede fugl, vi her stod overfor. Sammesteds hold alpesejlerne til og deres skingrende stemme blev forstærket, når de fløj lavt i kløften. Bulgarien blev indledt og afsluttet i Burgas-området, så der var lige tid til at besøge saltsøerne Atanasovsko, Burgas, Pomorie og Mandra. Ved Mandra besøgte vi sydsiden bl.a. ved Dimchevo og Izvorska River, hvor vi ved to besøg bl.a. så dværghavørn, havørn, sort ibis og rødvinget braksvaler. Lidt syd for søen nær Izvor stoppede vi ved et græsområde, hvor der var fint med rovfugle og vores første hætteværlinger. Vi havde vores eneste aftenfalk (en han) her sammen med 5 små skrigeørne og 3 slangeørne. Ligeledes vores første - udad 33 - sorte storke. Ved Atanasovsko søen så vi af 3 omgange meget fine braksvaler, samarbejdsvillige cettisangere samt mange flotte stylteløbere og 30 skestorke. Et andet højdepunkt på turen var besøget ved gribbefodringspladsen nær Studen Kladenec. Munkegribben var en af de første gribbe vi så tæt på netop da vi steg ud af bussen. Desværre drillede den, og selvom den sås senere lidt højere på himmelen, så var det ikke alle, der fik den af se. 35 gåsegribbe sås omkring det udlagte kadaver, men det var kun 2 ådselgribbe, der havde mod til at lande på jorden.

Turens bedste fugleområde var Dolna Kula, hvor vi tilbragte en dejlig morgen. Flere gode og sjove arter, bl.a. 1 skadegøg, som er blot 3. gang i Bulgarien. Klippespætmejsen ved rede (godt nok lidt langt væk), balkanløvsanger, høgesanger, østlig mestersanger, olivensanger og en fotogen sort stork, der – som en anden skyggehejre – jagte fisk i det lave vand. Hele 7 ellekrager sås. På skråningen ovenfor så vi såvel en ung som 2 gammel kongeørne i parringsflugt. Ud af turens 13 ørnevåger, sås de 5 her omkring Dolna Kula. På vej til Krumnovgrad og Dolna Kula besøgte vi Madzharovo og Orjahovo kløften, hvor førstnævnte gav fine klippesvaler, vandrefalke og blådroser. Sidstnævnte sted sås fire flotte masketornskader, balkanfluesnapper, olivensangere samt en kalenderlærke i sangflugt. Turens eneste rustand sås af de heldige fra bussen på vej tilbage til Burgas.

Turen var arrangeret af Explorer 2000 ved Julie, og alt klappede som det skulle. Som lokalguide havde vi igen-igen fornøjelsen af Ellie. Alle deltagerne bidrog til en dejlig forårstur i det bulgarske. Artstotalen blev på 175 samt talrige sommerfugle og krybdyr.

På turen kårede vi på demokratisk vis dagens fugl, ligesom vores gættekonkurrence over antal noterede arter på turen blev vundet af Ulla, som blev præmieret med en flaske bulgarsk likør. Denne kåring var med udgangspunkt i 179 arter. Ved efterfølgende fintælling bliver resultatet "kun" 175, hvorfor ny vinder er Carsten med et bud på 174. Sagen ligger pt. i ankenævnet.

Denne rapport indeholder:

- deltagerliste
- rejseplan
- dagbog
- samlet artsliste
- liste over sommerfugle (udarbejdet af Kurt Christensen)
- liste over padder og krybdyr (udarbejdet af Carsten Enevoldsen)
- liste over arter og artstotaler

Tak til Hanne, Steen, Hans, Finn, Carsten, Kurt og Henrik Skov for de flotte billeder, der pryder rapporten. Tak til Kurt for sommerfugleliste og løbende meldinger undervejs omkring sommerfugle. Ligeledes tak til Carsten, som var "dus med krybdyrene" og som har udarbejdet padder- og krybdyrlisten. Og sluttelig tak til alle deltagere for en positiv indstilling og godt humør.

Deltagerliste:

- Henrik Skov Jensen, Haderslev
- Carsten Wessel Enevoldsen, Hvidovre
- Peter Hartoft-Jacobsen, Birkerød
- Ulla og Hans Eising, Hasselager
- Hanne og Steen Jørgensen, Ballerup
- Else Marie Rough og Kurt Christensen, Fredensborg
- Wilhelm Kreil, København S
- Jan Eskildsen, Randers
- Hans Henrik Schou, København Ø
- Finn Ennemark, Virum
- Hjørdis Rasmussen, Nærum
- Eleonora Ilieva (Ellie) – Lokalguide
- Peter Lafrenz - DOF Travel turleder

The dream Team samlet ved Pomorie Lake. Foto: Steen Jørgensen

Rejseplan

Søndag den 23/5-10	Afgang Kastrup kl. 07.15. Landing efter 2 timer og 20 minutters flyvning i Burgas Lufthavn kl. 10.40 lokal tid. Efter kuffertudlevering direkte med bus først til Burgas søen og siden Mandra søens sydside omkring Dimchevo og retur efter broen ved Fakijiska River. Tjek ind på Hotel Mirana i Sarafovo ved 17-tiden.
Mandag den 24/5-10	Morgenobs fra Hotel Mirana kl. 05.30-06.30 for de morgenfriske. Afgang Hotel Mirana kl. 06.40. Kort stop ved Lake Burgas (kl. 07.00-07.20). Herefter Mandrasøens sydside omkring Dimchevo og dæmningen ved Izvorska River. Morgenmaden indtages ved Lake Mandras nordlige bred. To stop i Karatepe Mountains ved Goljamo Krusevo (kl. 11.15-12.45). Stop efter kejserørn nær Topolovgrad (kl. 13.30-14.40). Orjahovo Gorge nær Jerusalimovo (kl. 15.45-18.10). Ankomst Madzharovo kl. 19.45 og overnatning på Hotel Rai.
Tirsdag den 25/5-10	Morgenvandring ud fra Hotel Rai kl. 06.00-07.10. Fra Madzharovo ½ times buskørsel til Kovankaia klippen ved Arda River kl. 08.30-09.15. Gribbefodringsstedet ved Potocarka ved Studen Kladenec (kl. 10.30-14.30). Studen Kladenec dæmningen kl. 15.30-17.00. Overnatning i Krumovgrad Via Hotel.
Onsdag den 26/5-10	Morgenobs i Krumovgrad bypark kl. 06.30-07.30. Dolna Kula kl. 08.45-15.20. Rogach kl. 16.30-18.30. Overnatning i Krumovgrad Via Hotel.
Torsdag den 27/5-10	Kort morgenobs i Krumovgrad bypark for de få udvalgte. Afgang Krumovgrad kl. 08.10. Kardzali: broen over Arda-floden (nathejrekoloni) kl. 09.30-11.35. Frokostpause Stoyanov Bridge - 10 km øst for Ardino (kl. 13.00-14.00) Kort tur i skoven før Pamporovo. Tjek ind Murgavets Hotel Pamporovo. Aftentur fra Hotel Murgavets.
Fredag den 28/5-10	Morgenvandring fra Hotel Murgavets, Pamporovo. Afgang Pamporovo kl. 08.15. Trigrad Gorge og murløber kl. 09.15-14.00. Frokost Thesel lige nord for Trigrad Gorge (kl. 14.00-15.20). Retur til Hotel Murgavets Pamporovo kl. 16.00 for overnatning.
Lørdag den 29/5-10	Afgang Pamporovo kl. 08.00. Stop ved Backovski Monastery kl. 09.20-09.45. Buskørsel: Asenovgrad-Plovdiv-Slisen. Frokost steppeområde nær Kalojanovo, kl. 13.00-13.30. Buskørsel til Burgas. Pomorie Lake kl. 15.00-16.00. Atanasovsko Lake North kl. 16.15-17.15. Overnatning: Hotel Lazuren Bryag, Sarafovo.
Søndag den 30/5-10	Morgentur til Atanasovsko Lake North kl. 07.20-08.50. Transfer til Burgas lufthavn med afgang kl. 11.25. Landing efter 2 timer og 35 minutters flyvning i Kastrup.

Dagbog

Søndag den 23. maj 2010

Så sidder alle 15 deltagere + turleder her kl. 07.15 i Boeing 737-700 flyet fra Cimber/Sterling på vej til Burgas. Askeskyen fra den islandske vulkan rørte lidt på sig for en uges tid siden. Lufthavne i Storbritannien, Holland og Belgien blev berørt. Men heldigvis var det ikke lige som den store sky, som i april måned lammede flytrafikken i Nordvest Europa, som var på spil. Søndag morgen er ofte en travl charter morgen, så der var flere lange køer i afgangsterminalen, såvel ved tjek-ind som ved security. Men vi er i god tid, så det går endda. Landing kl. 10.40 lokal tid.

Vejr: let vind, 18 grader, let skydække. Kl. 17.00 en tordenbyge.

Vi droppede at køre til hotellet for at tjekke ind. Julia og Ellie, som tog imod os i lufthavnen, havde sørget for packed lunch, så det var bare ud og birde med det samme. Vi stoppede første gang ved Burgas søen midt i Burgas by. Flere hejrerarter og de første pelikaner – vel og mærket de hvide af slagsen. En enkelt krøltoppet blev opdaget af Carl Erik fra bussen. Flere sortterner fouragerer ude over søen. Derefter kører vi videre mod Mandra søen, hvor vi ledte efter dæmningen ved Izvorska-flodens udmunding. Men vi ligger lidt og roder syd for søen. Vi kommer dog ud i et smukt åbent landskab med græsenge og småbuske. Vi stopper for den første rovfugl: en lille skrigeørn, og inden længe ser vi to små skrigeørne i parringsflugt samt 2 slangeørne og 1 aftenfalk, han. Hætteværlinger med deres sorte hætte og knald gule underside sidder pænt og synger på telefontrådene.

Vi kører videre ad den enormt dårlige vej på Mandra søens sydside og ender på nordvestsiden af søen. Her spiser vi så lidt forsinket frokost. Vi ser rigtig fine purpurhejrer ligesom 5 hvepsevåger trækker over os. Vi forsøger igen at finde hovedvejen syd om Mandra søen, men opgiver. Vi vælger derfor hovedvejen nord om søen og tager så sydover via dæmningen fra byen Kv. Meden Rudnik. Vi når herefter til nogle oversvømmede marker ved Dimchevo, hvor der tidligere her skulle der være obs. af såvel kohejre som braksvale ifølge en bulgarsk ornitolog, som Ellie havde talt med. Vi ser en fin sort ibis, og turlederen fabler om en braksvale, men den lander og kan ikke findes, ligesom vi måtte haste tilbage til bussen pga. en tordenbyge. Herefter et kort stop på broen Fakijska River, hvor kun vandhundene bevæger sig ud pga. regnen. Tilbage til hotel Mirana i Sarafovo til tjek ind og aftensmad.

Dagens fugl: Hætteværling.

Mandag den 24. maj 2010

Vejr: NW 3, 4/8, 15-25 grader, byger.

Morgentur fra hotel Mirana kl. 05.30-06.30, hvor 3 friske deltagere undersøgte de nærliggende krat og træer langs Sortehavet. Ikke det vilde: cettisanger og bleg gulbug samt et par flotte piroler.

Morgenmad og kaffe tages stående, og vi begiver os mod Burgas og Mandra søerne kl. 06.40. Target arterne er krøltoppet pelikan og dværgskarv. Vi lykkedes med sidstnævnte ved Mandra søen, hvor et par af slagsen var nede og fiske kortvarigt i flodmundingssøen indtil en gammel havørn flyver over, og væk er de. Peter H. så forinden også en flok skarver formentlig af denne art. Vi stopper igen ved den oversvømmede mark, og nu ser vi alle nogle braksvale. De er svære at opdage, når de står på den brune jord. Vi stopper for at se efter rustand i en grusgrav på Mandra søens nordside. Ingen held, men vi ser biædere ved deres huller samt en dværgørn og en ørnevåge.

Vi gik rundt i smukke åbne egeskove i Karatepe bjergene. Her nær Goljamo Krusevo. Foto: Finn Ennemark

Den var lige der! Henrik og Hans Henrik i aktivitet. Foto: Kurt Christensen

Vi kører nu mod bjergene og Topolovgrad. Først skal vi over Karatepe Mountains, som er dækket af skov. Ellie råber op. En kat med sorte tværstriber på ryggen løber over vejen, lige foran bussen. Europæisk vildkat, siger hun. Kan vi virkelig være så heldig med et så sky og nataktivt dyr? Området her er skov med åbne lysninger og ingen beboelse i nærheden, så biotopen er jo god nok. Herefter et par korte stop ved Guljamo Krusevo kl. 11.15-12.45. Karatepe Mountain består af åben egeskov, som er en ren naturskov. Vi prøver et par steder for masketornskade, men uden held. Til gengæld ses en balkanfluesnapper hun, ligesom hannen hørtes synge og kalde, dog uden at lade sig se.

Topolovgrad-området kl. 13.30-14.40. Efter Hans Henriks anvisning stopper vi på en bakke med et fantastisk udsyn. Her havde 4-banden i efteråret 4 kejserørne. Vi står ikke længe før en rovfugl kommer strygende lavt – kejserørn. Ikke alle når at se den, da den forsvinder lavt over bakken. Flere rovfugle er i luften: ørnevåger, musvåger, lille skrigørn og så duehøg. Herudover en sort stork.

Orjahovo Gorge ved Jerusalimovo besøges i tidsrummet kl. 15.45-18.10. Et pragtfuldt område, hvor kløften skærer sig nænsomt gennem landskabet. Her er spredte træer/buske længere oppe i kløften. Vi er på

kanten af et uvejr, men heldigvis slipper vi – kun nogle få dråber falder over os. Vi nød at kunne strække ben efter busturen og få vandret lidt og fugleobsene var spændende. Flere masketornskader, rødhovedede tornskader, kalender- og hedelærke, rødryggede svaler, østlig mestersanger og ikke mindst to olivensangere. Sidstnævnte art blev kun set af få, men de sang ivrigt hen under eftermiddagen deres drosselrørsanger lignende sang. En han balkanfluesnapper ses af en lille gruppe.

Der lyttes/obses efter Olivensanger. Orjahovo Gorge.

Foto: Kurt Christensen

Turlederen havde en lille konkurrence omkring 7 præmiefugle. De som opdagede en af disse arter først bliver belønnet. Peter H. tager første præmie for dværgskarv. Østlig mestersanger og sort stork går til Ellie. Olivensanger præmien går til Jan. Så 4 ud af 7 præmier blev udløst i dag. Ikke dårligt.

Ankomst til hotel Rai i Madzharovo kl. 19.15 efter en lang transportdag med gode fuglestop. Udenfor hotellet yngede kirkeuglen, og om aftenen hørtes flere dværghornugler.

Dagens fugl: Dværgskarv.

Tirsdag den 25. maj 2010

Vejr: NW 1-2, 0-2/8, 14-29 grader. Tåge om morgenen.

En skøn morgen ved Kovankaia klippen, Madzharovo. Foto: Hans Eising

Morgenholdet fik en stemningsfyldt rundtur i Madzharovo med tågebanker, som solen dog hurtigt fik brændt af. Efter morgenmad – og kaffe – kører vi til Arda River nær Kovankaia, hvor det desværre kun bliver til 45 minutters obs. (kl.08.30-09.15). Flotte bjergpartier på en flot morgen. Vandrefalke og blårosler lod sig se og høre i flot medlys. Svalerne fløj langs klippevæggen, hvor de ynglede. Rødrygget svale er talrig og klippesvalerne blandede sig med by- og landsvaler i luften over klippekanten. Vi forlader floden og den smukke kløft for at begive os til Potocarka ved Studen Kladenec og gribbefodring.

Gribbefodringen startede for 10 år tilbage med besøg af 10-20 gåsegribbe. Nu yngler der 40 par i området. Ellie fortæller os, at først kommer ådselgribbene til det udlagte ådsel. Herefter gåsegrib og sluttelig munkegribben, hvis den ellers er i området. De yngler nemlig ikke i på den bulgarske side af grænsen, men kommer ind fra Grækenland. Vi når lige ud af bussen, og den første grib vi ser på er munkegribben. Desværre stryger den lavt og forsvinder bag en klippe, så kun et fåtal af deltagerne får den af se. Vi ser den lidt senere stryge over os fra bakken, hvor vi kan overskue det udlagte ådsel. Den er mærket på den ene vinge. Ved ådslet venter 2 ådselgribbe. Gåsegribbene flyver forbi, og nøjes med at sætte sig på klipperne i nærheden. Og ned til kadaveret, det vil de ikke mens vi er der, og dette selvom vi var 400 meter væk. Vi må så underholde os med en forbi-flyvende kejserørn, sorte storke og 10 krøttoppede pelikaner på nordtræk, evt. til Sebitz, det eneste ynglested i Bulgarien alternativt til Rumænien.

Gribbefodringsstedet ved Potocarka, Studen Kladenec. Foto: Hans Eising

Efter gribbene var blevet fodret var det vores tur. Billedet giver et indtryk af arbejdsfordelingen i gruppen.

Foto: Finn Ennemark

Efter gribbefodringsstedet tager vi til dæmningen ved Studen Kladenec (kl. 15.30-17.00), hvor vi ser fine blådroser og middelhavsstenpikkere. Men ingen klippespætmejsere på en ellers kendt ynglelokalitet. Jan tjekker balkanløvsangerens stemme på sin mobiltelefon under køreturen i bussen, og turlederen går helt i selvsving! De øvrige deltagere råber på kaffe og kolde øller.

Overnatning på Via Hotel i Krumovgrad, hvor der er lagt op til byfest pga. fejringen af det bulgarske alfabet. Wikipedia skriver bl.a. om det bulgarske alfabet:

Bulgarsk er et sydslavisk [sprog](#). Det tales af 8 mio. mennesker i [Bulgarien](#), hvor det er officielt sprog. Endvidere tales det i nabolandene [Serbien](#), [Rumænien](#), begge steder som anerkendte og offentligt understøttede mindretalssprog, samt i [Grækenland](#), [Tyrkiet](#) og [Moldavien](#). ... Ordforrådet er grundlæggende slavisk — fællesslaviske arveord og en betydelig [russisk](#) indflydelse — med et særligt islæt fra [tyrkisk](#), [græsk](#) samt, fra ca. 1850 og frem, med mange låneord fra [fransk](#), [tysk](#) og [engelsk](#). Alfabetet er kyrillisk i den russiske variant.

Dagens fugl: Hvidskægget sanger.

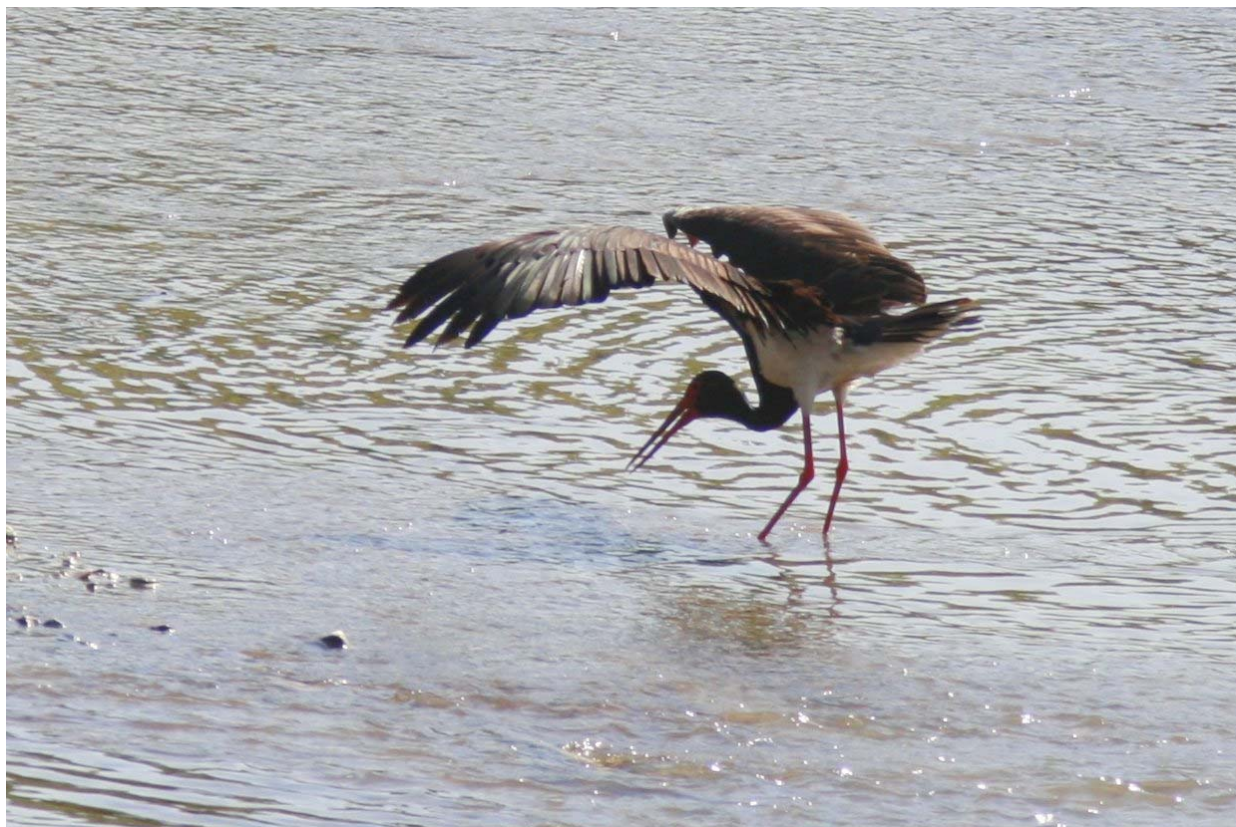
Onsdag den 26. maj 2010

Vejr: NW 1, 0/8, 16-29 grader.

Krumovgrad Bypark besøges af 4 morgenfriske deltagere (kl. 06.30-07.30). Det lille park anvendes som genvej for skolebørnene på vej til skole. Vi ser 3 spættearter, og kun grønspætten var ny turart.

Dolna Kula besøges i tidsrummet kl. 08.45-15.20 og det er vel nok turens skønneste og mest fuglerige område. Første stop var ved den første bro, hvor vi skulle lytte efter gråspætte. Vi hører også en gråspætte, og ser en grønspætte, så begge arter er i området. Og herefter sker der ting og sager: en høgesanger sidder i en lille busk tæt på bussen. Nogle når at få den at se under rimelige vilkår, inden den flyver videre til nærliggende trægruppe. Fætter Henrik opdager så en ellekrage, medens der råbes sortstrubet bynkefugl på marken – et par. Et par rosenbrystede tornskader ses fint på den anden side af vejen.

Vi kører videre med stop ved næste bro, hvor vejen skiller. I floden tæt på broen går en sort stork og fisker. Den spreder vingerne for at skygge for solen, hvorfor den bedre kan se fiskene inden den sætter angrebet ind. Fine hærfugle ses også. Vi deler os, og en gruppe går op i den lille kløft for at se/høre efter sangere. En syngende høgesanger lader sig ikke se. Det samme gælder 2 olivensangere. Gråspætten høres nu på tættere hold, men fortsat udenfor synsvidde. Den anden gruppe har travlt med at fotografere den sorte stork fra floden, og Finn har øjnene efter rovfugle på himlen.

Sort stork, Dolna Kulna. Foto: Steen Jørgensen

Den lange vandring – Dolna Kula. Foto: Finn Ennemark

Hvilken udsigt. Dolna Kula. Foto: Hans Eising

Smukke partier fra Dolna Kula. Foto: Finn Ennemark

Vi kører lidt videre med bussen, og stopper for en lidt længere gåtur langs vejen. Vi når ikke langt før en balkanløvsanger synger og ses flyve væk. Ellie finder et par klippespætmejsere på skopafstand ca. 400 meter væk. De er godt i gang med redebygningen under et klippefremspring. Vi går videre til "Triel-stedet". Udover lille præstekrave og smukke biædere får turlederen "færten" af spætmejselignende fugl. Sporet forsvinder, men i stedet findes en lille familie sørgemejsere og så en almindelig spætmejsere på tilbageturen. Samtidigt ser Ellie og Finn en fugl komme flyvende. Skadegøg! Ny art for Ellie og 3. gang for Bulgarien. Fuglen eftersøges og skræmmes op og flyver tilbage over en mark, hvor flere får den at se. Den forsvinder mellem nogle træer, og når at kalde en gang herefter. Vi er "høje" og tingene går virkeligt stærkt i dag.

Vi fandt endeligt et skyggefuldt sted. Foto: Henrik Skov Jensen

Det er varmt. Næsten ingen skygge og vinden er ikke-eksisterende. Vi får omsider fundet et skyggefuldt træ og frokosten er serveret. Efter frokosten går hovedparten af holdet op ad bjerget. Det bliver til 3 kongeørne, en ung og to gamle i parringsflugt. Endnu et par olivensangere høres og Ellie ser den ene. Vi når til klippekanten og har et fantastisk view over floddalen. Jan foretager en særekskursion og besøger vores kløft ved den store bro fra i formiddags. Får ved tålmodighed set både mester-, oliven- og høgesanger.

Hvad kan en kaffepause ikke medføre. Her er vi i byparken i Krumnovgrad. Foto: Finn Ennemark

Tilbage til Krumnovgrad til kaffe- og ølpause. Herfra videre 8 km SØ fra Krumnovgrad til Rogach – endnu et smukt bjergområde. En frisk bjergtur gennem en landsby, og alle når omsider op til et fint udsyn til klippevæggen. Jan's ihærdige spejden langt klippevæggen giver pote. En flot chukar sidder på sin udkigspost og spejder udover dalen. Vi går en anden vej ned ad Rogach klippemassivet. Undervejs ser fortroppen 2 Dahls snoge i omklamring, og Kurt når at få fotodokumenteret arten. Halvvejs nede sås endelig en gråspætte, der fløj over og landede i et ligge træ uden for synsvidde efter at have kaldt nogle gange forinden. Over et klippefremspring ses en ørn sejle lavt forbi: det må være en kongeørn! Der diskuteres lidt. Så kommer den igen. Næ, det er da en kejserørn! Forvirringen bliver afklaret, da både en yngre kongeørn og en kejserørn ses samtidigt.

Overnatning igen på Via Hotel i Krumnovgrad.

Via Hotel i Krumnovgrad. Foto: Finn Ennemark

Dagens fugl: Chukar

Torsdag den 27. maj 2010

Vejr: vindstille til W 1. 0-1/8, 13-30 grader.

Vi forlader Krumovgrad kl. 08.10 med en parkeringsbøde til bussen på 25 Levi, og hatten går rundt. Der er 100 km til Pamporovo, som er endestation for dagens kørsel via Kardzali og Ardino. Vi besøger nathejrekolonien ved broen i Kardzali kl. 09.30-11.35. I dag lover de 33 grader, så efter morgenkøligheden er væk, så begynder temperaturen at stige mærkbart. Vi nyder fine nat- og silkehejrer på rede. Nogle af rederne er allerede optaget af unge nathejrer. Dværgskarv yngler også her, men det tager lidt tid førend vi får set nogle stykker tage en flyvetur. Ellie siger, at der burde være flere dværgskarver her (vel 15-20 fugle), men efter nogle fremgangsrige år, så ser det ud til at bestanden er på vej ned igen. Fra broen står vi også og ser ned på 3 fine dværghejrer: 1 han og 2 hunner.

Der var mange fugle ved broen i Kardzali, bl.a. en stor nathejrekoloni. Foto: Finne Ennemark

Efter Kardzali stopper vi 5 km ude for byen for at se efter terner og andre vandfugle, men udover en balkanvipstjert er her fuldstændigt tomt. Så her holder vores planlagte stop på 15 minutter!!

Endnu en af de talrige kaffepauser (afhængig hvilke briller man ser det med).
Kardzali. Foto: Kurt Christensen

Næste stop er Stoyanov Bridge, øst for Ardino, hvor vi holder frokost kl. 13.00-14.00. Vi er nu i de vestlige Rhodopi-bjerge, som er lidt højere end de østlige. Pamporovo ligger i 1600 meters højde. Det er et skisportssted, og da vi ikke er lige i sæsonen, så er der rimeligt øde og forladt. Ellie har ikke været her i 2 år, og hun er rystet over de mange nye hoteller og timeshare-lejligheder, der er skudt op. Årsagen til de tomme lejligheder og hoteller skyldes også finanskrisen.

En nybygget kirke i skisportsområdet Pamporovo. Foto: Henrik Skov Jensen

Efter tjek-ind på Hotel Murgavets går vi en tur i tilstødende granskove og eng. Hjemlige arter dukker op: dompap, sortmejse og gærdesmutte. Endvidere mere eksotiske hjemlige arter: gulirisk, husrødstjert og bjergvipstjert. Tilbage på hotellet er restauranten fyldt op, men der er flere restauranter og en stor festsal, som også er besat med glade unge mennesker. Der er dimensionsfest og der danses tyrkisk kædedans til den tyrkiske folkemusik for her er det efterkommere at det osmanniske rige, dengang hvor tyrkerne regerede store dele af øst-europa. Der bydes op til dans, og flere af deltagerne får rørt sig lidt.

Dagens fugl: Dværghejre.

Der var plads til både tyrkisk musik og kædedans. Foto: Steen Jørgensen

Fredag den 28. maj 2010

Vejr: W 1-3, 2-8/8, 10-16 grader. Regn ved 14-tiden senere opklaring.

Pamporovo: vandretur fra hotellet kl. 06.30-07.30. De samme arter som i går, bortset fra syngende fuglekonge og træløber. Ingen ringdrossel eller nøddekrige. Morgenmaden er buffet og udvalget væsentligt større end tidligere hoteller, og det tager da også længere tid, så afgang er udskudt til kl. 08.15. I dag er det M-dag. M for Murløber. Ellie varslar at bussen måske ikke kan komme gennem tunnellen ved murløberstedet pga. højden. Men så må vi jo bare gå.

Trigrad kløften besøges fra kl. 09.15-14.00. Vi kom forventningsfulde til tunnelen, hvor murløberen yngede. En engelsk fuglegruppe havde set hele 3 fugle inden vi kom. Vi ville ikke stå for tæt på reden, så vi stor ved P-pladsen ca. 150 meter væk. Tiden gik – vi var forventningsfulde – så en time føltes som en evighed. Pludselig råber Finn med det store overblik, og han når at se den kortvarigt uden at andre når at se den. Han må på den igen, og denne gang kom den flyvende henimod os og landede på den nærliggende klippe. Så fik alle se fuglen, en han med den sorte hagesmæk. Senere fik vi endnu bedre syn af fuglen. Pludselig var der 2 fugle, der fløj sammen. Herligt, herligt, og al den transport, som afstikkeren til Trigrad Gorge indebar, føltes nu som ingenting. Kløften gav også fine iagttagelser af vandstær og et hav af bjergvipstjerter.

Trigrad kløften. Der kikkles på murløber. Foto: Hans Eising

Frokost i byen Thesel (kl. 14.00-15.20) lige nord for Trigrad. Udmærket mad, og hunden fik resterne af Ellies portion. Tilbage til Pamporovo kl. 16.00. Forinden når vi at få en bytur i Sairoka Laka med dets fredede huse fra slut 18 – start 19-hundrede tallet. Byvandringen foregik i regn. Hjemme på hotellet får vi under aftenmaden afviklet en ren dansk kædedans. Ikke det kønneste syn, men det vigtigste er jo at deltage.

Dagens fugl: Murløber.

Vi blev lige en mere til frokost i Thesel. Foto: Kurt Christensen

Fætter Henrik skaber god stemning. Thesel. Foto: Henrik Skov Jensen

Ellie omgivet af sine bodyguards. Sairoka Laka. Foto: Kurt Christensen

Lørdag den 29. maj 2010

Vejr: NØ 2, 0-3/8, 12-25 grader.

Afgang Pamporovo kl. 08.00. Vi skal nu på den "lange" tilbagetur til Burgas. Første stop er Backovski Monastery, som besøgte kl. 09.20-09.45. Rundvisning og guidning af Ellie på klosteret. Vi kom dumpende ind i en begravelse, så vi fortrak hurtigt.

Gæt hvad Carsten siger til Ellie? 1. Hvorfor vil du være nonne? 2. Vil du med mig hjem og se mine tudser? 3. Hvordan kan du holde ham turlederen ud? Få svaret på næste DOF Traveltur til Bulgarien. Foto: Finn Ennemark.

Videre gennem Asenovgrad, Ploudiv og Slisen. Motorvejen fra Poudiv er ikke lavet endnu, så vi måtte på landevejen ca. 70-80 km til Slisen. Hedehøg (par) og ørnevåge sås undervejs. Vi holder frokost nær Kolajanovo (kl. 13.00-13.30) i et steppeområde syd for Grebenec-bjergene. Vinmarker og afgrøder æder sig ind på steppen. En flok Roma-drenge badede i floden, hvor vi holdt frokost. Og de fik pludselig en helt anderledes dag, end de plejede. De fik chokolade og lov til at se i teleskoper, som de tydeligvis aldrig havde prøvet før. Ellie fik en af knægtene til at "aflevere" de svaleæg, som han havde taget i rederne under broen. Her er godt med lærker (top, sang og korttået) samt nogle isabellastenpikkere.

Flere når at se en rustand fra bussen. Vi når Burgas-området og Pomorie Lake ved 15-tiden. En times ophold ved Pomorie gav ikke mange fugle. Måske pga. den megen vand. Det første sted vi gik ud ser vi nogle ængstelige stylteløbere men eller ikke noget. Nogle terner raste i varmedisen, så vi rykker lidt mere østpå. Vi kører i et nyetableret byområde, og Ellie bliver igen lidt deprimeret. Hvor der tidligere lå småsøer til vadefugle m.v. er nu hoteller og lejlighedskompleks. Et saltindvindingsanlæg giver 3 tillidsfulde hvidbrystede præstekraver. I søen giver en lille holm og nogle pæle i vandet plads til 300 spiltterner og 60 sorthovedet måger – enkelte af sidstnævnte med sort hætte.

Inden Sarafovo når vi lige et hurtigt besøg ved Atanasovsko søens nordlige del (kl. 16.15-17.15). Vi misser lige nedkørslen til "rampen" og heldigvis for det, for vi fortsætter så lidt mod nord, drejer af og kører sydpå ad en lille asfaltvej. Hvor denne ender i grusvejen stopper bussen og vi må gå resten af vejen. Og heldigvis for det. Netop som vi går ud af bussen tager de rødvingede braksvale imod os på fineste hold. De yngler her i området. Vi når omsider ud til diget, så vi kan spejde ud over selve søen. Pungmejse og cettisanger er almindelig i området.

Vi indkvarteres på Hotel Lazuren Bryag og ikke på det først varslede Hotel Palma, der havde vandskade på nogle af værelserne. Vi spiser dog aftensmad på Hotel Mirana, der undskylder rodet med dobbeltbookningen og tildeler os 3 flasker rødvin til afskedsmiddagen. Takketaler til/fra chauffør, lokalguide, lokalagent, deltagere, turleder m.v. giver gode anledninger til endnu en skål for en veloverstået og fuglerig tur.

Dagens fugl: Rødvinget braksvale.

Søndag den 30. maj 2010

Vejr: NØ 1, 8-4/8, 18-25 grader.

Det havde regnet i nat, og det småregner fortsat ved 6-tiden. Herefter kom opklaringen, så vi kunne se fugle i tørvejr. Vi har sørme været heldige med vejret på denne tur. Vi har fået packed breakfast med i bussen og en hurtig kop kaffe på hotellet kl. 7, og vi styrer direkte mod Atanasovsko søens nordlige bred, som besøges i tidsrummet kl. 07.20-08.50. Medlyset over søen er bedre her om morgenen, så vi får set nogle langt-væk dværgmåger og et halvt hundrede hvide pelikaner. Vi får set fine cetti- og drosselrørsangere. Dværghejren kalder livligt fra den lille sø, og lader sig også se i toppen af rørene og et træ. Et par rørhøge deler bytte i luften. Turens sidste art – skægmejse – ses med to overflyvende fugle. Under besøget spejdede vi ivrigt efter stære. Julia havde nemlig i Varna i går set flere flokke af nordtrækkende rosenstære. Men det må blive en anden gang.

Direkte til lufthavnen for tjek-ind og den obligatoriske ventetid. Afgang Burgas kl. 11.25. Flyruten er ændret lidt da den normale rute er for trafikeret, så vi flyver via Budapest, Prag og Berlin. Efter en flyvetid på 2 timer og 35 minutter lander vi i Kastrup i finregn og 13 grader efter en minderig forårstur til De smukke Rhodopi-bjerge. Vi nåede 175 arter og artskonkurrencen blev vundet af Ulla, som var helt skarp på resultatet. Buddene lå mellem 100 og 260.

Dagens fugl: cettisanger (valgt af redaktionen).

Samtlet artsliste

Som grundlag for artslisten er der udarbejdet et regneark, hvor antal observationer/noteringer er sammenlagt. Antal noteringer skelner således ikke med at de samme fugle kan være set på flere dage.

Lille lappedykker – *Tachybaptus ruficollis*

I alt 4 fugle: 2 Mandra søen og 2 Arda floden.

Toppet lappedykker – *Podiceps cristatus*

I alt 90 noteringer – flest i Burgas søen.

Hvid pelikan – *Pelecanus onocrota*

Totalen blev på 240 noteringer fordelt på 3 dage med højeste dagstotal på 100. Flest i Burgas søen, men også 40 Atanasovsko søen på sidste dag og et mindre antal Mandra søen.

Krøltoppet pelikan – *Pelecanus crispus*

En enkelt fugl sås fra bussen kredsende over Burgas by den 23/5. Vi gjorde ihærdige forsøg for at finde den blandt de oversomrende ikke ynglende hvide pelikaner i Burgas søen. Da vi havde "glemt" alt om den, så rammer heldet os den 25/5, hvor vi overraskende ser en flok på 10 nordtrækkende fugle ved gribbefodringsstedet Student Kladenec.

Arten er globalt set meget sårbar med en verdensbestand på kun 1600 – 2000 par. I 1996 blev ynglebestanden i Bulgarien estimeret til mellem 49-128 par, som yngler ved Donau-floden i det nordlige Bulgarien på grænsen til Rumænien. Hovedbestanden yngler i Rumænien, Grækenland og Rusland.

Mellemskarv – *Phalacrocorax carbo sinensis*

Almindelig med 155 fugle noteret. Flest 24/5 fra bussen, hvor de yngler tæt på elmaster ved Poda-lagoonen.

Dværgskarv – *Phalacrocorax pygmaeus*

Som nævnt i dagbogen, så var det Ellies vurdering at arten går tilbage i Bulgarien efter mange års spredning i SØ-Europa. Vi så 2 fugle ved Mandra søen og 3 ynglefugle i nathejrekolonien ved Arda floden i byen Kardzali.

Dværghejre – *Ixobrychus minutus*

En art som ofte "driller" og kun ses kortvarigt efter en opskræmning. Det var dog ikke tilfældet på denne tur. Vi havde hele 6 fugle bl.a. 3 (1 han og 2 hunner) på tæt hold – og i lang tid - fra broen i Kardzali ved nathejrekolonien. Herudover eksponerede en han sig vældigt ivrigt kaldende i toppen af såvel rørskoven som et tilstødende træ, hvor den behændigt klatrede op i toppen.

Fiskehejre – *Ardea cinerea*

Meget almindelig med i alt 69 noteringer. Flest i Burgas-området med 62.

Purpurhejre – *Ardea purpurea*

Vi havde fine observationer af 5 fugle i Burgas og Mandra søen den 23. og 24/5.

Sølvhejre – *Ardea alba*

Mere fåtallig med blot 20 iagttagelser, heraf de 18 ved Atanasovsko, Burgas og Mandra søen samt 2 ved Arda-floden den 27/5.

Silkehejre – *Egretta garzetta*

Den almindeligste hejre med 210 iagttagelser. Højeste dagstotal blev 100 den 23/5. Enkelte ynglepar med unger sås i nathejrekolonien ved Kardzali.

Tophejre – *Ardeola ralloides*

Ses ofte enkeltvis og er dermed ikke en talrig hejreart. Vi så 26 fugle, hvor vi havde hovedparten – 20 - den 24/5 ved Mandra søen specielt fra broen over floden Fakijska.

Tophejre. Kardzali-broen. Foto: Steen Jørgensen

Nathejre – *Nycticorax nycticorax*

I alt 169 noteringer, heraf 69 i Burgas-området og 100 i nathejrekolonien ved broen i Kardzali.

Sort ibis – *Plegadis falcinellus*

1 observation den 23/5 ved den oversvømmede mark Mandra søen nær Dimchevo. Fuglen kom flyvende, landede og begyndte at søge føde. Vi afbryd observationen pga. tordenbygen.

Skestork – *Platalea leucorodia*

30 fugle sås den 23/5 i flot medlys ved naturcenteret Atanasovsko-søens sydvestlige del.

Sort stork – *Ciconia nigra*

Totalt 33 observationer, hvor de 32 sås den 25.-27/5. Højeste dagstotal var 12 ved gribbefodringsstedet Studen Kladenec, heraf 1 på rede på en klippehylde. En fin obs. sås ved Dolna Kula, hvor en fotogen en af slagsen sås fouragere i floden tæt på en bro.

Tillidsfuld sort stork på fiskejagt. Dolna Kula. Foto: Steen Jørgensen

Hvid stork – *Ciconia ciconia*

I alt 85 fugle. Flest med 60 den 24/5 omkring Mandra-søen, hvor flere reder i de små landsbyer var beboet og med unger.

Knopsvane – *Cygnus olor*

60 noteringer med 50 den 24/5 primært i Burgas-søen samt 10 den 29/5 Atanasovsko-søen.

Rustand – *Tadorna ferruginea*

1 sås fra bussen den 29/5 på vej mod Burgas 5 km efter Karabate.

Gravand – *Tadorna tadorna*

I alt 80 noteringer. Flest 29/5 med 30 primært Pomorie søen.

Knarand – *Anas strepera*

I alt 21 fugle heraf flere hunner med unger i Atanasovsko søen.

Gråand – *Anas platyrhynchos*

Total 50 noteringer – alle Burgas-området.

Skeand – *Anas clypeata*

28 observationer med 20 den 24/5 primært Burgas-søen.

Spidsand – *Anas acuta*

2 fugle den 23/5 Burgas søen.

Atlingand – *Anas querquedula*

13 noteringer – op til 8 Burgas-søen var højeste dagsnotering.

Taffeland – *Aythya ferina*

Totalen blev på 115. Flest 23. og 24/5 med 90: Burgas og Mandra lake.

Chukar – *Alectoris chukar*

En enkelt fugl den 26/5 ved Rogach. Vi arbejdede hårdt for arten ved Dolna Kula uden succes. Det lykkedes så ved Rogach, der ligger syd for Krumovgrad, hvor en – sandsynligvis han – stod på en sten på klippekanten og overskuede sit territorium i flot medlys.

Vagtel – *Coturnix coturnix*

1 hørt den 26/5 Dolna Kulna området.

Hvæpsevåge – *Pernis apivorus*

I alt 12 fugle, heraf 5 nordtrækkende ved Mandra søen den 23/5.

Sort glente – *Milvus migrans*

1 enkelt fugl strøg forbi os Studen Kladenec-området, medens vi stod og betragtede en sort stork på rede.

Havørn – *Haliaeetus albicilla*

1 gammel fugl sås overflyvende Mandra-søen den 25/5.

Havørn. Lake Mandra. Foto: Steen Jørgensen

Ådselgrib – *Neophron percnopterus*

I alt 9 fugle fordelt på 3 dage. Flest den 25/5 med 5 ved gribbefodringsstedet ved Studen Kladenec.

Ådselgrib. Studen Kladenec. Foto: Steen Jørgensen

Munkegrib – *Aegypius monachus*

1 fugl som sås den 25/5 ved gribbefodringsstedet Potocarka nær Studen Kladenec. Sås to gange: dels hvor bussen stoppede og dels på bakken ved gribbefodringsstedet. Fuglen var mærket på højre vinge.

Slangeørn – *Circaetus gallicus*

I alt 9 observationer fordelt på 4 dage. Flest med 3 henholdsvis den 23/5 syd for Mandra-søen og 29/5 ifm. returkørsel fra Rhodopi-Burgas.

Rørhøg – *Circus aeruginosus*

Med en total på 20 og en dagsmax på 10 indikerede almindelighed i Burgas-området.

Hedehøg – *Circus pygargus*

4 fugle, bl.a. 1 par sammen, sås på busturen fra Trigrad til Burgas den 29/5.

Spurvehøg – *Accipiter nisus*

Spredte iagttagelser: 5 fugle fordelt på 5 forskellige dage.

Duehøg – *Accipiter gentilis*

1 obs. den 24/5 ved "kejserørne" bakken nord for Topolovgrad samt 2 den 25/5 ved Studen Kladenec.

Musvåge – *Buteo buteo*

Den almindeligste rovfugl med 51 iagttagelser.

Ørnevåge – *Buteo rufinus*

Mange fine iagttagelser: i alt 13. Flest 5 Dolna Kula-området den 25/5.

Gåsegribbe Potocarna. Foto: Steen Jørgensen

Ørnevåge Potocarka. Foto: Steen Jørgensen

Lille skrigeørn – *Aquila pomarina*

I alt 26 observationer, heraf hele 20 den 24/5 på forskellige lokaliteter på busturen Burgas-Madzharovo.

Kejserørn – *Aquila chrysaetos*

3 fugle set på 3 forskellige dage: 1 på bakken nord for Topolovgrad, 1 gribbefodringsstedet ved Studen Kladenec samt 1 Rogach. Alle ældre fugle.

Kongeørn – *Aquila chrysaetos*

Vi så overraskende 3 fugle i bakkerne bag Dolna Kula-kløften. Heraf 1 yngre fugl samt 2 gamle i parringsflugt. Herudover 1 yngre fugl ved Rogach.

Dværgørn – *Aquila pennata*

3 observationer på 3 forskellige dage. Alle mørk fase.

Tårnfalk – *Falco tinnunculus*

Almindelig og udbredt. I alt 22 fugle.

Aftenfalk – *Falco vespertinus*

Forårstrækket var forbi, og vi så blot en enkelt gammel han med røde bukser på førstedagen den 23/5 over græsengen nord for Dimchevo, Mandra-søen.

Lærkefalk – Falco Subbuteo

Med 12 fugle var lærkefalk pænt repræsenteret på alle dagene bortset fra den første og sidste dag.

Vandrefalk – Falco perigrinus

3 fugle sås og hørtes om morgenen den 25/5 omkring Kovankaia-klippekannten ved Arda-floden nær Madzharovo.

Vandrefalken på sin udkigspost. Kovankaia, Madzharovo. Foto: Steen Jørgensen

Grønbenet rørhøne – Gallinula chloropus

7 fugle kom i bogen på 4 forskellige dage.

Blishøne – Fulica atra

Blot 15 fugle på 2 dage. Der burde ellers være biotoper til flere.

Vibe – Vanellus vanellus

I alt 37 fugle – flest omkring Mandra og specielt det oversvømmede markområde.

Hvidbrystet præstekrave – Charadrius alexandrinus

Ved Pomorie-søen sås 3 meget fint ved saltudvindingsanlægget udfor Pomorie by.

Stor præstekrave – Charadrius hiaticula

Blot 5 fugle Pomorie-søen den 29/5 i dammene vest for hovedvejen.

Lille præstekrave – Charadrius dubius

3 fugle: 2 den 26/5 Dolna Kula og 1 den 27/5 ved nathejrekolonien Kardzali.

Strandskade – Haematopus ostralegus

2 + 2 fugle den 23. og 24/5 Mandra-søen.

Stylteløber – Himantopus himantopus

I alt 71 af disse dejlige vadefugle. Set på 4 forskellige dage. Flest 50 den 23/5.

Klyde – *Recurvirostra avosetta*

Talrig i Burgas-området med 310 noteringer. Flest den 23/5 med 150.

Rødben – *Tringa totanus*

Blot 3 fugle på 2 dage: den 23/5 Burgas-søen og 29/5 Pomorie-søen.

Dværgryle – *Calidris minuta*

En enkelt flok på 25 var ikke trukket nordpå endnu. Sås den 29/5 ved Pomorie-søen i dammene vest for hovedvejen.

Krumnæbbet ryle – *Calidris ferruginea*

9 fugle: 4 den 23/5 Mandra lake ved Pig Farm og 5 den 29/5 ved Pomorie-søen i dammene vest for hovedvejen

Brushane – *Philomachus pugnax*

Blot en enkelt iagttagelse: 1 den 23/5 Mandra lake ved Pig Farm.

Rødvinget braksvale – *Glareola pratincola*

Det blev til i alt 16 noteringer af denne smukke vadefugl. Den 24/5 sås 5 ved den oversvømmede mark, Mandra-søen og den 29/5 10 Atanasovsko-søens nordlige del samt en sammesteds den 30/5. De ynglede ved Atanasovsko, og vi så dem flyve under fine betingelser.

Braksvaerne ved Atanaskovo kom ofte tæt på os. Foto: Steen Jørgensen

Hættemåge – *Chroicocephalus ridibundus*

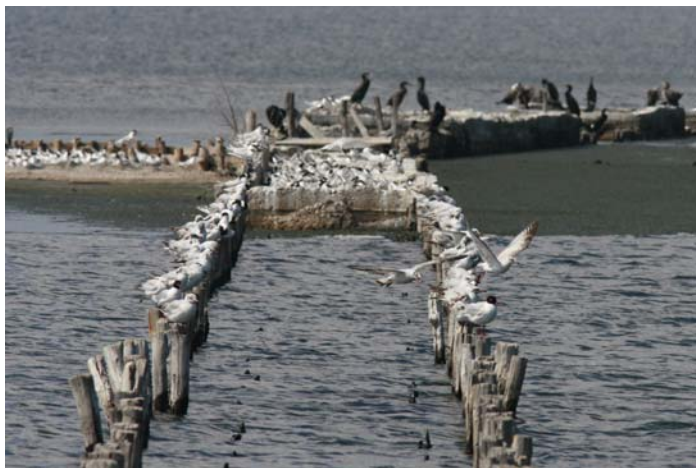
I alt 80 noteringer – flest den 23/5 med 60 fugle.

Dværgmåge – *Hydrocoloeus minutus*

1 den 24/5 Burgas lake samt 30 den 30/5 Atanasovsko lake north. Både gamle og unge fugle sås.

Sorthovedet måge – *Ichthyaetus melanocephalus*

60 fugle sås på pæle i vandet udfor Pomorie by den 29/5. Flere havde sorte hætter, men alle var formentlig unge fugle. Arten yngler ikke i Bulgarien.

Sorthovede måger. I baggrunden splitterter og skarver. Foto: Steen Jørgensen

Middelhavssølvmåge – *Larus michahellis*

I alt 172 noteringer af denne gulbenede sølvmåge.

Dværgrterne – *Sternula albifrons*

I alt 20 noteringer fordelt på 4 dage i søerne omkring Burgas.

Sortterne – *Chlidonias niger*

I alt 75 noteringer den 23. og 24/5 lake Burgas, hvor de 20 den 23/5 må formodes at være gengangere den 24/5.

Fjordterne – *Sterna hirundo*

Meget almindelig i søerne omkring Burgas. Flest 23/5 med 100.

Splitterne – *Thalasseus sandvicensis*

250 den 23/5 sås primært i Atanasovsko-søen syd og 300 den 29/5 sås ved Pomorie-søen sammen med de sorthovede måger.

Klippedue – *Columba livia*

I alt 105 noteringer. Sås talrigt i byerne. 4 fugle den 26/5 Dolna Kula bar præg af at være "ægte" klippeduer.

Ringdue – *Columba palumbus*

Blot 5 fugle fordelt på 4 forskellige dage.

Turteldue – *Streptopelia turtur*

Denne almindelige og skønne due sås og hørtes overalt. Noteret på 6 ud af 8 dage. Udad 67 fugle sås flest den 23/5 med 20 primært under buskørslen på skovvejen syd for Mandra-søen.

Skadegøg – *Clamator gladarius*

Turens hit nr. 1. Blot 3. gang i Bulgarien, og Ellie fik ny art. Sås flyve to gange og hørtes kalde.

Gøg – *Cuculus canorus*

Almindelig og set på alle dage undtagen 1. I alt 17 noteringer.

Dværghornugle – *Otus scops*

I alt 6 blev hørt: 3 Madzharovo og 2 + 1 Krumnovgrad. Sidstnævnte sted kaldte en ivrigt i et træ under et udskænkingssted, så de 3 fadølsdrikkende deltagere fik gratis underholdning.

Kirkeugle – *Athene noctua*

1 fugl bød os velkommen ved Hotel Rai, Madzharovo. Herudover 2 under opkørslen til gribbefodringsstedet ved Potocarka, Studen Kladenec.

Mursejler – *Apus apus*

Talrig og set alle dage. I alt 1615 noteringer. Flest den 24/5 med 1000.

Gråsejler – *Apus pallidus*

I alt 44 noteringer på 3 dage ved hotel Murgavets i Pamporovo. Højeste dagstotal var 18, hvorfor resten af noteringerne må anses for gengangere. Der var således rig mulighed for at se artens kendetegn fra hotelvinduerne samt høre det mere hæse og faldende kald.

Alpesejler – *Tachymarptis melba*

I alt 103 fugle: 3 den 25/5 ved gribbefodringsstedet Potocarka samt 100 den 29/5 ved Trigrad Gorge og på vejen hertil, hvor en stor flok sås flokke ved en skrænt.

Biæder – *Merops apiaster*

Denne farvestrålende fugleart sås næsten dagligt med i alt 299 fugle. Flest med 200 den 24/5, hvor vi kørte fra Burgas til Madzharovo, bl.a. under stop ved grusgrav nord for Mandra-søen, hvor de ynglede.

Ellekragen – *Coracias garrulus*

Flere flotte observationer af i alt mindst 7 fugle – Dolna Kula den 26/5.

Hærfugl – *Upupa epops*

Fine iagttagelser sås i Dolna Kula (12 fugle den 26/5). Men ellers var mange af de 23 fugle busobs af opflyvende fugle.

Mellemflagspætte – *Dendrocopos medius*

1 fugl hørtes 24/5 under kort stop i Goljamo Krusevos åbne egeskov.

Stor flagspætte – *Dendrocopos major*

I alt 7 noteringer fordelt på 5 dage.

Syrisk flagspætte – *Dendrocopos syriacus*

Når først stemmen er "i hus", så øges antallet af noteringer af denne – i åbent land – relativt udbredte spætte. I alt 8 noteringer fordelt på 5 dage.

Sortspætte – *Dryocopus martius*

En hørt fra hotel Murgavets i Pamporovo den 27/5.

Grønspætte – *Picus viridis*

2 noteringer den 26/5: 1 hørt fra byparken i Krumnovgrad, og 1 set Dolna Kula.

Gråspætte – *Picus canus*

Vi havde overraskende mange noteringer, primært af hørte fugle: i alt 8, hvoraf kun 1 blev set under fornuftige forhold.

Rødrygget tornskade – *Lanius collurio*

I alt 53 observationer. Set alle dage bortset fra sidste dag. Højeste dagstotal var 15.

Rosenbrystet tornskade – *Lanius minor*

11 fugle, heraf 8 den 26/5 Dolna Kula.

Masketornskade – *Lanius nubicus*

Vi havde sat næsen op efter arten ved stoppene ved Goljamo Krusevo, men det blev en fuser for så vidt angår denne art. Til gengæld havde vi senere på dagen 4 flotte fugle i Orjahovo Gorge den 24/5.

Rødhovedet tornskade – *Lanius senator*

Endnu en tornskadeart – ikke dårligt. Mere udbredt og talrig end rosenbrystet. I alt 16 iagttagelser med højeste dagstotal på 8 i Dolna Kula.

Skovskade – *Garrulus glandarius*

I alt 20 fugle fordelt på 5 dage. Flest 25/5 med 5 fugle.

Allike – *Corvus monedula*

I alt 240 iagttagelser – primært i bymæssig bebyggelse.

Gråkrage – *Corvus corone*

Almindelig og udbredt. 106 noteringer.

Ravn – *Corvus corax*

I alt 10 fugle: 3 gribbefodringsstedet, 4 Dolna Kula, 3 Stoyanov Bridge.

Kalanderlærke – *Melanocorypha calandra*

En fugl i sangflugt sås og hørtes den 24/5 om eftermiddagen ved Orjahovo Gorge.

Korttået lærke – *Calandrella brachydactyla*

Mindst 2 fugle på steppeområdet nær Kalojanovo den 29/5.

Toplærke – *Galerida cristata*

Almindeligste lærke med 88 noteringer. Flest den 29/5 med 50 under buskørslen til Burgas.

Sanglærke – *Alauda arvensis*

Set på 6 af dagene med dagsmax på 10. I alt 26 noteringer.

Hedelærke – *Lullula arborea*

4 observationer af denne lærken med den vederkvægende sang: Orjahovo Gorge, Dolna Kula og Pamporovo. Blev også hørt synge ved flere lejligheder.

Digesvale – *Riparia riparia*

Blot 5 fugle den 24/5 i grusgrav på nordsiden af Mandra-søen.

Klippesvale – *Ptyonoprogne rupestris*

Almindelig i bjergområderne med i alt 140 noteringer. Formentlig underestimeret.

Landsvale – *Hirundo rustica*

Talrig med i alt 565 noteringer.

Rødrygget svale – *Cecropis daurica*

Udover 5 fugle, som sås ved Mandra-søens Pig Farm, så var de øvrige af de 81 noteringer fra Rhodopi-bjergene. Ses ofte sammen med andre svalearter.

Bysvale – *Delichon urbicum*

Den talrigste svale med 1235 noteringer. Flere dage med op til 300 fugle.

Sørgemejse – *Poecile lugubris*

6 fugle: 2 Kovankaia, Madzharovo, og en familie på 4 Dolna Kula.

Sortmejse – *Periparus ater*

1 fugl hørt synge den 28/5 Pamporovo.

Musvit – *Parus major*

Blot 18 noteringer fordelt på 7 dage.

Blåmejse – *Cyanistes caeruleus*

9 noteringer – alle i Rhodopi-bjergene.

Pungmejse – *Remiz pendulinus*

I alt 12 noteringer alle – bortset fra 1 (Dolna Kula) – set i søerne Burgas, Mandra og Atanasovsko.

Spætmejse – *Sitta europaea*

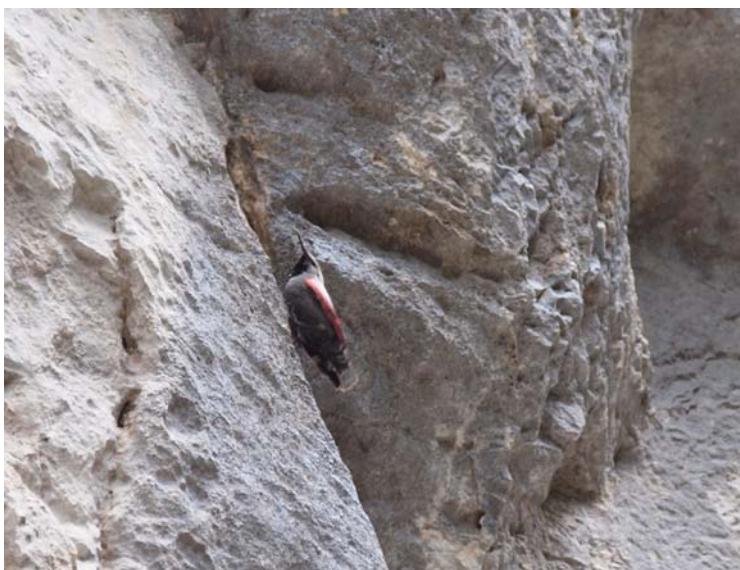
Meget almindelig i Goljamo Krusevo, hvor 30 registreredes den 24/5. Herudover 4 fugle på 3 forskellige dage.

Klippespætmejse – *Sitta neumayer*

Et par var i gang med redebygning ved Dolna Kula's bratte klippevæg 300 meter væk. Vi ledte forgæves efter yngleparret ved dæmningen Studen Kladenec.

Murløber – *Tichodroma muraria*

Vi har meget utålmodige med denne art. Da vi ankom til Trigrad Gorge, havde et engelsk hold haft 3 murløbere. Men der skulle gå mindst 1 time før Finn af to omgange spottede murløberen på klippevæggen lige efter tunnelen. Det blev så til flere obs., bl.a. af 2 fugle sammen.

Murløber hannen på vej til reden. Foto: Hans Eising

Træløber – *Certhia familiaris*

En syngende fra hotelværelset hotel Murgavets, Pamporovo.

Korttået træløber – *Cherthia branchydactyla*

Blot en enkelt syngende fugl den 25/5 ved Kovankaia, Madzharovo.

Gærdesmutte – *Troglodytes troglodytes*

4 syngende fugle Pamporovo på 2 dage og 1 syngende Trigrad.

Vandstær – *Cinclus cinclus*

8 fugle blev set den 28/5 i Trigrad Gorge og langs floden dertil.

Fuglekonge – *Regulus regulus*

1 syngende Pamporovo den 28/5

Rødtoppet fuglekonge – *Regulus ignicapilla*

Hørtes kun synge højt i grantræerne i Pamporovo. 2 den 27/5 og 1 den 29/5.

Cettisanger – *Cettia cetti*

11 noteringer af 6 fugle. En hørtes to morgener ved Sarafovo. Op til 5 fugle sås/hørtes på fineste vis ved Atanasovsko-søen nord.

Sivsanger – *Acrocephalus schoenobaenus*

1 syngende den 24/5 lake Burgas samt 1 syngende den 27/5 ved nathejrekolonien fra broen i Kardzali.

Rørsanger – *Acrocephalus palustris*

10 syngende den 27/5 fra broen i Kardzali og 3 den 30/5 Atanasovsko-søen nord.

Drosselrørsanger – *Acrocephalus arundinaceus*

Den almindeligste *acrocephalus* med 46 noteringer. Flest den 24/5 med 25, heraf en siddende fint i medlys Mandra lake.

Bleg gulbug – *Hippolais pallida*

Relativ almindelig i egnede biotoper. I alt noteret 36 fugle. Flest den 24/5 med 15 bl.a. Orjahovo Gorge.

Olivensanger – *Hippolais olivetorum*

Svær at få at se, selvom 3 ud af 7 fugle blev set: 2 noteret Orjahovo Gorge og 5 i Dolna Kula.

Gransanger – *Phylloscopus collybita*

En total på 9 noteringer var fordelt på 5 dage.

Balkanløvsanger – *Phylloscopus orientalis*

Efter opsplittningen af bjergløvsanger i to: en vestlig (bjergløvsanger) og en østlig (balkanløvsanger) så giver det nyt fokus på udseende og sang. Vi hørte i alt 3 fugle, heraf blev 1 set kortvarigt.

Munk – *Sylvia atricapilla*

Sås fåtalligt på flere lokaliteter. I alt 14 fordelt på 6 forskellige dage.

Østlig mestersanger – *Sylvia crassirostris*

Endnu et split i en østlig og vestlig. Vi så/hørte en Orjahovo Gorge og 1 Dolna Kula.

Høgesanger – *Sylvia nisoria*

3 fugle sang, heraf 1 set i en lille busk tæt på bussen. Her hørte vi også den karakteristiske snerren. Alle 3 noteret fra Dolna Kula.

Tornsanger – *Sylvia communis*

Total 35 noteringer fordelt på 5 dage.

Hvidskægget sanger – *Sylvia cantillans*

9 fugle blev noteret. Heraf 4 den 25/5 ved gribbefodringsstedet Studen Kladenec, 3 den 26/5 Dolna Kula og 2 den 27/5 ved stop ca. 10 km vest for Krumnovgrad.

Balkanfluesnapper – *Ficedula semitorquata*

1 par noteredes den 24/5 Goljamo Krusevo. Hunnen blev set fint og hannen sang og kaldte uden at blive set. En han sås samme dato Orjahovo Gorge.

Rødhals – *Erithacus rubecula*

I alt 10 noteringer, primært i de højere Rhodopi-bjerge nær Pamporovo.

Sydlig nattergal – *Luscinia megarhynchos*

Meget almindelig med 104 noteringer. Flest den 24/5 med 50.

Husrødstjert – *Phoenicurus ochruros*

Flest sås ved hotelområdet i Pamporovo. I alt registreret 52 fugle.

Stenpikker – *Oenanthe oenanthe*

I alt 10 noteringer: Orjahovo Gorge og steppe ved Kalojanovo.

Middelhavsstenpikker – *Oenanthe hispanica*

5 fugle sås i Studen Kladenec-området samt 5 fugle Dolna Kula og Rogach.

Isabellastenpikker – *Oenanthe isabellina*

1 notering den 25/5 (Finn) og 2 fugle den 29/5 under frokostopholdet på steppeområdet nær Kalojanovo.

Sortstrubet bynkefugl – *Saxicola torquata*

1 par sås på mark 26/5 Dolna Kula.

Blådressel – *Monticola solitarius*

I alt 5 fugle sås/hørtes synge Kovankia-klippen, Madzharovo, den 25/5. Herudover 1 hun ved Rogach.

Solsort – *Turdus merula*

I alt 35 noteringer med klar overvægt i antal den 24/5 med 20, primært under transport gennem Karatepe Mountains og Goljamo Krusevo.

Sangdressel – *Turdus philomelos*

1 syngende på morgenturen i Madzharovo den 25/5 samt 1 den 29/5 Pamporovo.

Misteldressel – *Turdus vescivorus*

I alt sås 6 fugle. Flest 27/5 med 3 Pamporovo-området.

Skægmejse – *Panurus biarmicus*

Vi nåede lige at se to overflyvende den 30/5 Atanasovsko-søens nordlige del.

Pirol – *Oriolus oriolus*

Mange flotte observationer af i alt 69 fugle. Flest den 24/5 med 30 under bustransporten fra Burgas til Mazharovo.

Pirol. Foto: Steen Jørgensen

Stær – *Sturnus vulgaris*

Blot 285 noteringer, hvilket måske skyldes manglende opmærksomhed. Vi kikkede mest efter stære i dagene op til hjemturen, da Julia havde set flere flokke af rosenstære i Varna den 28/5.

Jernspurv – *Prunella modularis*

Blot 3 fugle: 1 Pamporovo og 2 Trigrad Gorge.

Gul vipstjert – *Motacilla flava*

I alt 4 fugle, hvoraf de 3 var af ubestemt race. Den sidste var en Balkanvipstjert af racen feldegg som sås ved floden Arda lige øst for Kardzali.

Bjergvipstjert – *Motacilla cinerea*

Med en total på 86 må det konstateres at bjergvipstjerten er temmelig almindelig i bjergområderne. Flest sås den 28/8 i Trigrad kløften og turen dertil, hvor hele 60 blev bogført.

Bjergvipstjerten var uhyre almindelig i Trigrad-området. Foto: Steen Jørgensen

Hvis vipstjert – *Motacilla alba*

Bortset fra den 28/5 på Trigrad-turen med 20 fugle i bogen, så var det kun herudover 4 spredte iagttagelser.

Skovpiber – *Anthus trivialis*

En enkelt syngende fugl i morgengryet på en bjergskråning bag hotel Rai, Madzharovo.

Gulspurv – *Emberiza citrinella*

Med kun 1 iagttagelse den 23/5 syd for Mandra-søen, så må det konstateres at gulspurv ikke er den almindeligste værling på vores tur.

Gærdeværling – *Emberiza cirrus*

1 fugl fra gribbefodringsstedet den 25/5 var første observation. Dagen efter sås 6 i Dolna Kula området, hvilket nok er et konservativt bud, da vi jævnligt hørte værlinger kalde.

Klippeværling – *Emberiza cia*

De forreste i bussen nåede at se en hun, der fløj op fra vejen, og landede på klippeskrænten den 28/5 ca. 10 km fra Pamporovo.

Hortulan – *Emberiza hortulana*

Det blev til 12 fugle, heraf adskillige syngende. Flest sås den 24/5 med 8, hvor vi havde de første i Guljamo Krusevo. Herudover 3 den 25/5 bl.a. ved gribbefodringsstedet. Sluttelig 1 obs. den 26/5 Dolna Kula.

Hætteværling – *Emberiza melanoccephala*

I alt 21 observationer af denne flotte værling. Mange hanner sang lystigt og de havde for vane at synge på en åben sangpost, fx en telefonpæl/-ledning eller toppen af en busk. Højeste dagstotal (den 26/5) med 8, Dolna Kula. Næsthøjeste dagstotal var på 6 den 23/5 omkring Mandra søen.

Bomlærke – *Emberiza calandra*

Meget almindelig. I alt 220 noteringer. Flest den 23/5 med 70 fugle.

Bogfinke – *Fringilla coelebs*

Ret almindelig i skove. I alt 75 noteringer.

Grønirisk – *Carduelis chloris*

Fåtalig – kun 6 observationer.

Stillits – *Carduelis carduelis*

Ikke så almindelig som i andre sydeuropæiske lande. Vi fik dog 71 eksemplarer i bogen fordelt på alle dage.

Tornirisk – *Carduelis cannabina*

Blot 2 iagttagelser: Orjahovo Gorge og Potocarka.

Gulirisk – *Serinus serinus*

Sås kun i højlandet, nærmere bestemt i Pamporovo. I alt 9 noteringer af ca. 4 fugle.

Dompap – *Pryhula pyrrhula*

Også denne art sås kun i de højere bjerge. 10 noteringer på 3 dage i Pamporovo af max. 6 fugle.

Kærnebider – *Coccothraustes coccothraustes*

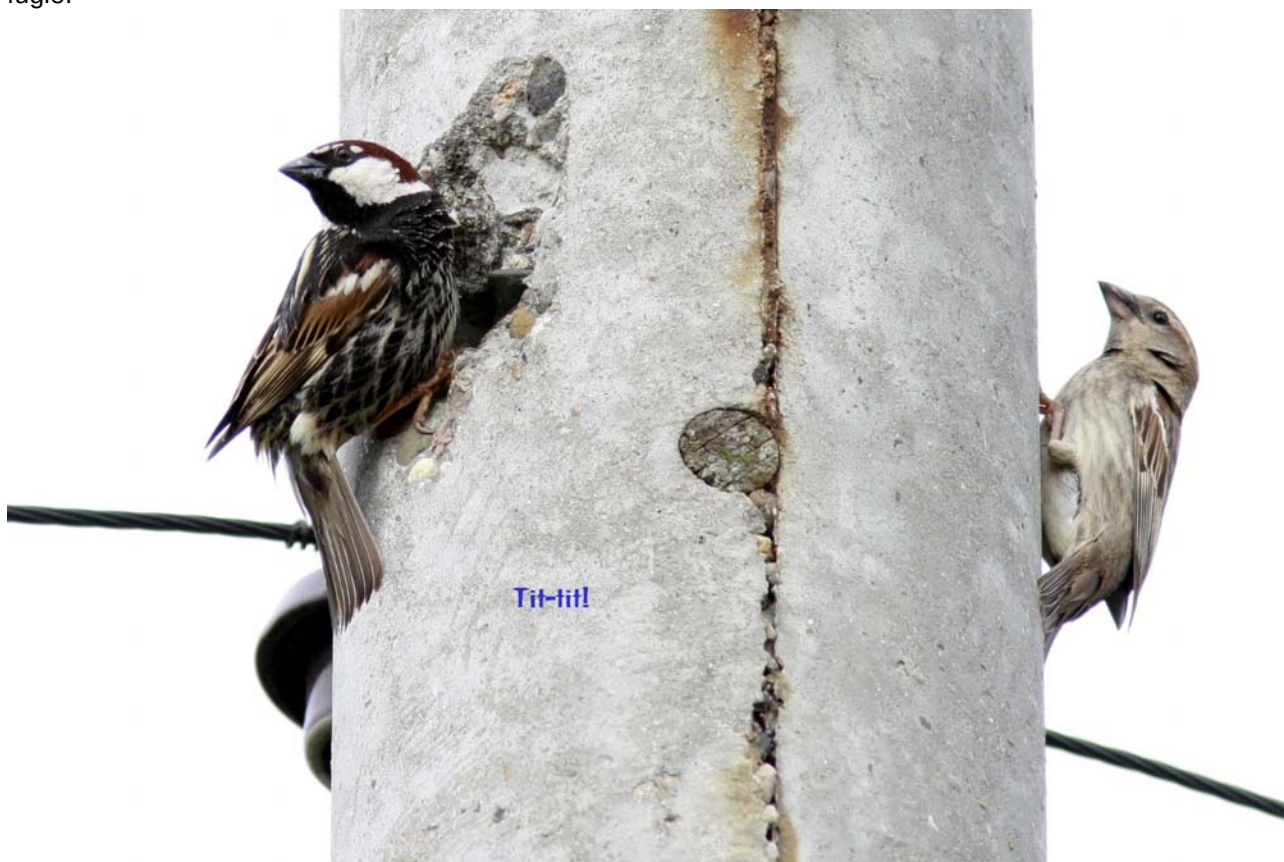
Hele 10 af denne – for engelskmænd – eftertragtede fugl sås under buskørslen langs sydsiden af Mandra søen. Herudover 2 den 26/5 Dolna Kula.

Gråspurv – *Passer domesticus*

Meget almindelig. Sås alle dage med 815 noteringer.

Spansk spurv – *Passer hispaniolensis*

Lokalt almindelig. Yngler i storkereder, så da vi den 24/5 kørte igennem flere landsbyer med mange storke, så følger den spanske spurv med. Hele 100 blev noteret den dag. Herudover spredte iagttagelser af 26 fugle.

Skovspurv – *Passer montanus*

En art som ellers er almindelig i mange lande, men her måtte vi nøjes med 3 fugle på de to første dage.

Pattedyr:**Almindeligt egern - *Capriolus capriolus***

Op til 2 dyr i Krumnovgrad Bypark, som sås på 3 forskellige dage.

Rådyr – *Capriolus capriolus*

1 observation den 24/5 på bakke-stoppet nær Topolovgrad.

Sisel - *Spermophilus citellus*

En observation (Else Marie) den 29/5 steppeområde ved Kalojanovo.

Europæisk vildkat - *Felis silvestris silvestris*

Under vores buskørsel gennem de lave Karatepe Moutains opdager Ellie en kat, som springer over vejen lige foran bussen, og som hun bestemmer til vildkat pga. de sorte tværstriber på ryggen. Området var en øde skovstrækning uden bebyggelse, så alt taler for en vildkat, som ellers er meget sky og nataktiv.

Endvidere:

Scolopendra

2 den 26/5 Dolna Kula.

Krybdyr og padder:

Se særskilt liste

Sommerfugle:

Se særskilt liste

Kejserkåbe? Foto: Kurt Christensen

Sommerfugleobservationer i Bulgarien Maj 2010

Af Kurt Christensen

Foto: Hanne Jørgensen

Følgende liste er lavet ud fra bedste overbevisning og med mange forbehold, eftersom jeg ikke "Nettede" sommerfuglene til bestemmelse, men blot betragtede dem i deres flagren og siddende på blomsterne. Det blev i øvrigt ofte yderligere besværliggjort på grund af den store mængde fugle der hele tiden var så uforskammede at distrahere os !

Da flere sommerfuglegrupper er umulige at bestemme til art uden indfangst, har jeg ud fra typer og udbredelseskort til sidst endt med nedenstående liste :

Fransk eller Spættet bredpande : P. armoricanus / P. malvae

Stor bredpande : O. sylvanus

Sydeuropæisk svalehale : I. podalirius

Cerisy : Z. cerisy

Skovhvidvinge : L. sinapis (Evt. nærstående art ?)

Sortåret hvidvinge : A. crataegi

Lille kålsommerfugl : P. rapae

Grønåret kålsommerfugl : P. napi

Grønbroget kålsommerfugl : P. edusa (Variant af P. daplidice)

Lille grønbroget kålsommerfugl : P. chloridice

Aurora : A. cardamines

Sydlig høsommerfugl : C. alfacariensis

Orange høsommerfugl : C. crocea

Hvid admiral : L. camilla

Admiral : V. atalanta

Tidselsommerfugl : V. cardui

Nældens takvinge : A. urticae

Det hvide C : P. c-album

Kejserkåbe : A. paphia

Storplettet perlemorsommerfugl : I. lathonia

Pandora : A. pandora

(Perlemorsommerfugle sås i mange ubestemmelige varianter !)

Okkergul pletvinge eller Phoebe : M. cinxia / M. phoebe

Græsrandøje : M. jurtina

Okkergul randøje : C. pamphilus

Leander : C. leander

Randøje sp. (Lå død i Else Maries regnjakke. Trods 4 gennemgange ikke fundet i "Europas Sommerfugle")
(Randøjer sås i mange ubestemmelige varianter !)

Grøn Busksommerfugl : C. rubi

Lille ildfugl : L. phlaeas

Dværghblåfugl : C. minimus

Kløverblåfugl : G. alexis

Rødpletet blåfugl : A. agestis

Argusblåfugl : P. argus

(Blåfugle sås i mange ubestemmelige varianter !)

Konklusion : Bulgarien er et forrygende godt sommerfugleland – hvis man har tid for fuglene ?

Kurt Christensen

Zerhyntia Cerisy – sydeuropæisk svalehale . Foto: Kurt Christensen

Pandora. Foto: Steen Jørgensen

Oversigt over observerede krybdyr- og paddearter på DOF-turen til Bulgarien 23-30/5-2010 af Carsten Enevoldsen

Padder

26/5:

Latterfrø (*Rana ridibunda*)

Flok på 8-10 dyr i lille pøl, ved stenbro, Dolna Kula. Observeret i +/- 1 time på afstand ned til max. ½ m.

Latterfrøer. Foto: Carsten Enevoldsen

Lille vandsalamander (*Triturus vulgaris*)

Et lille eksemplar i diminutivt vandløb, 5m fra observationsstedet for latterfrø.

Krybdyr

24/5:

Østligt Smaragdfirben (*Lacerta viridis*) Overvejende sandsynligt

Under holdt i åben skov Karatepe Mountains nær Goljamo Krusevo. Observeret og fotograferet på meget nært hold.

Smaragdfirben. Foto: Carsten Enevoldsen

Stort smaragdfirben (*Lacerta trilineata*)? 95% sikkerhed

Under et senere holdt end ovenstående. Observeret på ned til ca. 1 ½ m. afstand i nogle minutter.

Scheltopusik (*Pseudopus apodus*) – European Legless Lizard

Dødt eksemplar på landevejen mellem Orjahovo Gorge og Madzharovo.

25/5:

Hermanns landskildpadde (*Testudo hermanni*)

I hotellets have Hotel Rai, Madzharovo. Undersøgt i hånden. Senere endnu en observation, d. 26/5, af eksemplar, der krydsede vejen, nær observationsstedet for latterfrø og lille vandsalamander. Undersøgt og fotograferet i hånden.

Hermanns landskildpadde. Foto: Steen Jørgensen

Maurisk (tidligere kendt som græsk) landskildpadde (*Testudo graeca*)

På vejen fra Potochnica gribbefodringsstedet. Undersøgt i hånden.

26/5:

Dahls snog (*Coluber najadum*).

2 i omklamring (parring eller kamp?) overrasket på sti. Forsvandt hurtigt under sten og kunne ikke genfindes. Tydeligt fotograferet.

Dalls snog. Foto: Kurt Christen.

27/5:

Europæisk sumpskildpadde (*Emys orbicularis*)

Adskillige eksemplarer, der soled sig, kunne observeres fra broen over vådområde.

Europæisk sumpskildpadde. Broen ved Kardzali. Foto: Steen Jørgensen

29/5:

Øglesnog (*Malpolon monspessulanus*) 95% sikkerhed

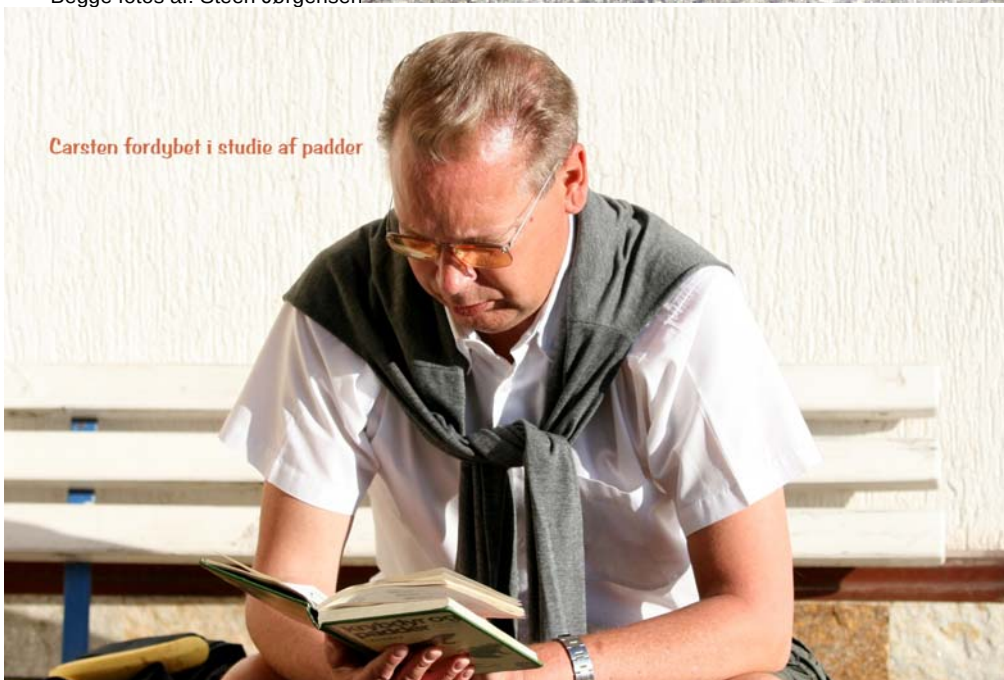
Lille, dødt eksemplar på stien, ved Atanasovsko søen nær Burgas. Fotograferet.

Desuden observeredes en del mindre firben, men artsbestemmelse var altid umulig. Mest sandsynlige arter er: 1) Murfirben (*Podarcis muralis*) 2) Taurisk murfirben (*Podarcis taurica*) samt 3) Erhards murfirben (*Podarcis erhardii*).

Padde fordybet i studie af Carsten

Begge fotos af: Steen Jørgensen

Carsten fordybet i studie af padder